

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету НААУ з питань інформаційної
політики та взаємодії із засобами
масової інформації

за 2025 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет з питань інформаційної політики та взаємодії із засобами масової інформації є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, утвореним при Національній асоціації адвокатів України рішенням Ради адвокатів України від 26 травня 2017 року №138.

Метою створення Комітету є: інформаційного суверенітету НААУ, органів адвокатського самоврядування, адвокатів, сприяння поширенню суспільно важливої інформації НААУ, органів адвокатського самоврядування, адвокатів в Україні та за її межами, забезпечення функціонування інформаційних ресурсів НААУ, органів адвокатського самоврядування, адвокатів забезпечення здійснення реформ ЗМІ НААУ, адвокатів, органів адвокатського самоврядування щодо поширення суспільно важливої інформації.

Основними завданнями Комітету є:

- формування інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки;
- висвітлення діяльності органів адвокатського самоврядування;
- інформаційна політика НААУ, адвокатів, органів адвокатського самоврядування у сфері інформації та інформаційної безпеки;
- забезпечення свободи слова, права адвокатів на інформацію;
- проведення інформаційних заходів щодо позиціонування НААУ, адвокатів, органів адвокатського самоврядування в Україні та за її межами;
- підтримка підготовки НААУ, адвокатами, органами адвокатського самоврядування інформаційної продукції та популяризація її в Україні та за кордоном;
- захист інформаційного простору НААУ, адвокатів, органів адвокатського самоврядування від зовнішнього інформаційного впливу;
- нормативно-правове регулювання у сфері забезпечення інформаційного суверенітету НААУ, адвокатів, органів адвокатського самоврядування;
- методична та практична допомога пресслужбам та ЗМІ адвокатів, органів адвокатського самоврядування у сфері та з питань комунікацій та інформації, інформаційної політики, інформаційної безпеки, у тому числі щодо використання в громадській, науковій або публіцистичній діяльності.

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

станом на 31.12.2025

Голова Комітету

Шевчук Олексій Анатолійович (до 09.09.2025)

Радзівський Юрій Євгенійович (з 09.09.2025)

Заступник голови Комітету

Бузанов Дмитро Вікторович

Куц Ярослав Олександрович

Склад Ради Комітету

Арнаутова Леся Михайлівна

Латишева Оксана Володимирівна

Писаний Денис Олександрович

Сердюк Віталій Анатолійович

Черних Олександр Сергійович

Шевченко Тетяна Юріївна

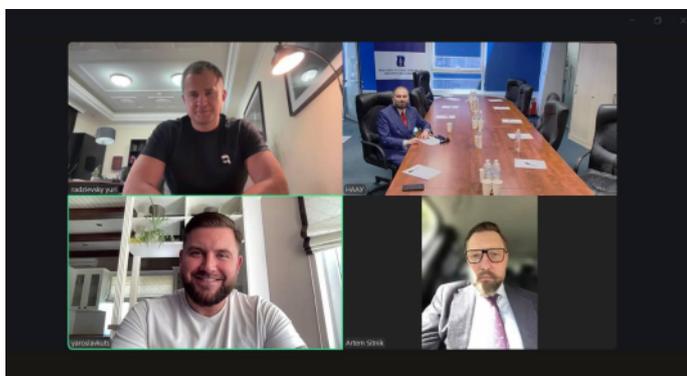
Ємельянов Володимир Романович

3. ПРОВЕДЕНІ ЗАСІДАННЯ КОМІТЕТУ ПРОТЯГОМ 2025 РОКУ

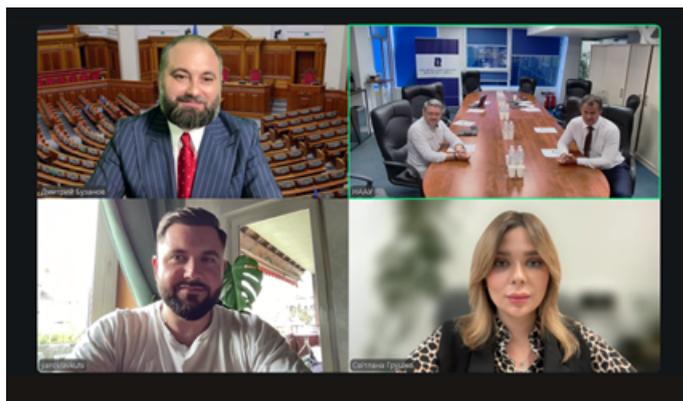
17 січня відбулося перше у поточному році засідання Комітету, під час якого його представники обговорили шляхи лобювання [законопроєкту №12320](#). Основний акцент було зроблено на необхідності донесення до суб'єктів законотворчого процесу істинної, суспільно корисної мети відповідної законодавчої ініціативи та формування виваженого, фахового нарративу навколо її змісту.

5 вересня Комітет провів позапланове засідання, присвячене організаційним питанням. На порядку денному стояли персональні зміни у складі Комітету. Зокрема, **Шевчук О.А.** склав повноваження Голови Комітету та подав заяву про вихід з його складу. Заступник Голови Комітету **Радзівський Ю.Є.** висунув свою кандидатуру на посаду очільника Комітету. Члени ради Комітету підтримали запропоновані ініціативи, забезпечивши безперервність та стабільність роботи дорадчого органу.

23 вересня відбулося чергове засідання Комітету, під час якого учасники обговорили питання розширення персонального складу Комітету, а також ініціювали створення робочої групи з питань комунікації та медіації. Передбачається, що до її роботи будуть залучені представники адвокатури, медійних об'єднань та професійних асоціацій з метою посилення ефективної взаємодії між правничою спільнотою та інформаційним середовищем.

21 листопада Комітет провів засідання, присвячене питанням протидії інформаційно-психологічним операціям та напрацюванню заяви про злочин до Служби безпеки України. У межах власного дослідження Комітет НААУ встановив, що з 1 січня 2025 року сайт «Соотечественники» здійснює системну кампанію з використання відеоматеріалів українських адвокатів без їхнього відома та згоди. Зокрема, ресурс використовує відео з YouTube-каналів адвокатів, здійснює їх розшифрування, переробляє у форматі текстових матеріалів і публікує в рубриці «Юристы в прямом эфире».

3. ПРОВЕДЕНІ ЗАСІДАННЯ КОМІТЕТУ ПРОТЯГОМ 2025 РОКУ

Жоден із адвокатів не надавав дозволу на таке використання контенту, не перебував у комунікації з вказаним ресурсом і не був учасником будь-якого «інформаційного співробітництва». При цьому Комітет звернув увагу на показовий факт: у низці інших матеріалів сайту міститься примітка про публікацію відео в межах інформаційного співробітництва з українськими правозахисниками та активістами, однак у публікаціях, де фігурують адвокати, така примітка відсутня.

30 грудня у переговорній НААУ відбулося заключне у році засідання Комітету, під час якого його представники підбили підсумки діяльності, проаналізували результати проведеної роботи та окреслили пріоритетні напрями подальшої діяльності. Окрім цього, для членів Комітету було проведено майстер-клас із написання статей у публіцистичному стилі, який провів медійник **Андрій Булгаров**.

Послідовна робота Комітету НААУ протягом року засвідчила його активну роль у реагуванні на сучасні інформаційні, правові та організаційні виклики, а також у формуванні професійної позиції адвокатури в умовах зростаючого суспільного та інформаційного тиску.

4. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

У Парламенті ухвалили за основу комплексний законопроект №12374-д, який покликаний видозмінити функціонування Агентства з питань розшуку та менеджменту активів, посилити його інституційну спроможність та вдосконалити механізми управління активами.

Для обговорення перспектив цих законодавчих змін у Національній асоціації адвокатів організували і **19 лютого** провели тематичний круглий стіл. Участь у ньому взяли народні депутати, керівники АРМА, науковці, арбітражні керуючі та приватні виконавці.

Голова Комітету НААУ **Олексій Шевчук**, який виступив модератором заходу, нагадав про існування складних ситуацій, які виникають у зв'язку з арештом активів у рамках кримінальних процесів. «Це те, з чим працюють адвокати безпосередньо, – пояснив він важливість участі адвокатури у нормативному врегулюванні питань діяльності АРМА. – Тому мета нашого сьогоднішнього обговорення – це отримати від усіх учасників цього процесу фахову думку».

За його словами, це важливо, аби завтра ніхто не сказав, що актив, який забрали в російського олігарха, не приносить користі українським громадянам або що українські платники податків утримують за свій кошт російський бізнес.

На нову модель управління арештованими активами через арбітражних керуючих звернула увагу голова АРМА Олена Дума, яка заявила, що у відомстві вже оцінили цю пропозицію.

Зокрема, арбітражні керуючі мають отримати сертифікати за наслідком проходження навчання в агентстві. «Це викликає п одив, тому що Національне агентство не є науковою установою, щоб проводити відповідні навчання», – прокоментувала вона. Також в очільниці АРМА виникли сумніви щодо способу відбору арбітражного керуючого в автоматичному режимі, вона це охарактеризувала «рулеткою».

Хоча народний депутат Григорій Мамка і не голосував за проект №12374-д, але він вважає, що діяльність АРМА необхідно модернізувати з урахуванням тієї основної ідеї, заради якої це агентство створювалося. Зокрема, продовжити ту транспаренцію, яка зараз спостерігається і не допустити породження нових схем, які зараз з'явилися в нових законопроектах.

Монополізація управління арбітражними керуючими викликала занепокоєння і в першого віцепрезидента Торгово-промислової палати України Михайла Непрана. «По суті створюється досить ризиківана і, якщо говорити більш прагматично – штучна монополія, коли звужується можливість іншим категоріям учасників цього ринку брати участь у цій процедурі», - зауважив представник ТПП. На його думку, цю норму слід виключити із законопроекту.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/ygsoqd>.

4. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

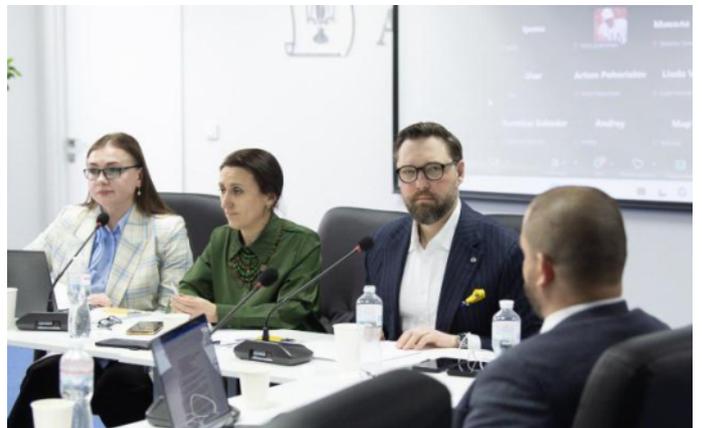
27 березня Комітети НААУ з питань захисту прав людини та з питань інформаційної політики та взаємодії із засобами масової інформації організували і провели круглий стіл «**Протидія дезінформації у період воєнного стану**». Участь у заході взяли адвокати, фахівці з інформаційної безпеки, науковці та представники державних органів.

Модераторами круглого столу виступили голови комітетів **Ганна Колесник та Олексій Шевчук**.

Відкриваючи дискусію, Г. Колесник наголосила на критичній важливості партнерства між громадянським суспільством і державними структурами для боротьби з інформаційними загрозами, а також зазначила, що адвокатура залишається гарантом правового захисту, в тому числі, в інформаційній площині. О.Шевчук підкреслив, що в умовах гібридної війни інформаційна безпека є складовою національної безпеки. І адвокатська спільнота має відігравати активну роль у протидії дезінформації, формуванні правової культури суспільства та забезпеченні прозорого діалогу між державою, медіа та громадянами.

Спікери зосередилися законодавчих і практичних аспектах протидії дезінформації, а саме: проблемах поширення неправдивої інформації в медіапросторі, правових шляхах реагування на виклики, питаннях захисту професійної честі адвокатів у випадках публічної дискредитації, міжінституційної взаємодії для ефективного інформаційного захисту суспільства.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lu/tpgwg>

4. ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

25 квітня НААУ виступила професійним майданчиком для науковців, народних депутатів, представників військового командування та провела незалежне професійне обговорення на тему «Бойовий імунітет як механізм правового захисту військових». Модератором заходу виступив голова Комітету **Олексій Шевчук**.

Захист військових, які діють в умовах крайньої небезпеки та стресу, потребує чіткого правового регулювання. Особливого значення в умовах повномасштабної збройної агресії набуває питання притягнення захисників до кримінальної відповідальності за прийняті бойові рішення.

У фокусі обговорення експертів – створення ефективної системи правових гарантій для захисників, що пропонується зареєстрованими у ВР проектами законів:

- [№13146](#) від 01.04.2025 «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо обставин, які виключають кримінальну відповідальність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії воєнного стану та ведення воєнних, бойових дій»;
- [№13149](#) від 03.04.2025 «Про внесення змін до Закону України «Про оборону України» щодо удосконалення правового регулювання бойового імунітету в умовах дії правового режиму воєнного стану та ведення воєнних, бойових дій».

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/etfenp>.

5. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

НААУ висловила підтримку проекту Закону [№12320 від 16.12.2024 про внесення змін до КУпАП, КК та КПК щодо забезпечення дотримання гарантій адвокатської діяльності](#)».

Нагадаємо, законопроектом пропонується доповнити КУпАП новою ст. 185-16, у якій передбачити адміністративну відповідальність за порушення заборони ототожнення адвоката і клієнта. Крім того, передбачається деталізація форм утручання в діяльність адвоката, відповідальність за яке вже встановлена ст. 397 КК.

Метою цього законопроекту є створення дієвого механізму захисту прав адвокатів та гарантій їх професійної діяльності, що є невід'ємною складовою забезпечення конституційного права громадян на професійну правничу допомогу. На думку НААУ, запропонована редакція закону є оптимальною для досягнення цієї мети з таких причин.

НААУ закликала народних депутатів підтримати законопроект №12320 у запропонованій редакції. Прийняття цього закону стане важливим кроком на шляху до зміцнення правової системи України та підвищення рівня захисту прав громадян.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/zzuxqo>.

НААУ ініціює проведення круглого столу за участю адвокатів, приватних виконавців, арбітражних керуючих, представників Агентства з питань розшуку та менеджменту активів, а також провідних експертів юридичної галузі.

Захід розпочнеться **19 лютого о 12:30**. Його метою є вироблення ефективних законодавчих рішень, що відповідатимуть потребам юридичної спільноти та забезпечать прозорість і дієвість механізмів управління арештованими активами.

Предметом обговорення стануть законопроекти [№12374](#), [№12374-1](#), [№12374-2](#) «Про внесення змін до Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» щодо гарантій незалежності та посилення інституційної спроможності», а також доопрацьований профільним комітетом ВР проект [№12374-Д](#) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення інституційної спроможності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та вдосконалення механізмів управління активами».

Нагадаємо, нещодавно у НААУ [застерігали](#), що непрозорі вимоги, підходи та механізми відбору кандидатів на посади голови та працівників АРМА несуть у собі корупційні ризики.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/hsitye>.

5. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

11 липня опубліковано статтю заступника голови Комітету **Дмитра Бузанова** на тему **«Про відповідальне використання терміну «примусова мобілізація»**.

В умовах зовнішньої агресії мобілізація є критично важливим інструментом захисту державного суверенітету й територіальної цілісності України. Водночас навколо цього процесу точиться жвава суспільна і професійна дискусія, в якій усе частіше з'являється словосполучення «примусова мобілізація». Його можна почути у медіа, побачити в соцмережах і навіть у деяких публікаціях правників. Чи є такий термін бажаним у професійному та публічному дискурсі? Чи відповідає він суті правового регулювання? І чи не створює він зайвих ризиків – інформаційних і суспільних?

Військова служба під час мобілізації в Україні регулюється законами «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про військовий обов'язок та військову службу». Вона ґрунтується на ст. 65 Конституції, яка визначає захист Вітчизни як обов'язок кожного громадянина. Ст. 43 Основного Закону спеціально зазначає, що військова служба не вважається примусовою працею. Це означає, що законодавець визнає специфічну природу цього обов'язку. Будучи обов'язковим і підкріпленим механізмами юридичної відповідальності, його невиконання (ст.ст. 210, 210-1 КУпАП, ст. 336 КК України), є легітимною формою державного впливу (примусу), дозволеною Конституцією та міжнародним правом для забезпечення оборони країни в умовах зовнішньої загрози або агресії.

Отже, призов на військову службу під час мобілізації – це законний механізм реалізації конституційного обов'язку громадян у період воєнного стану, спрямований виключно на захист суверенітету та територіальної цілісності. Він передбачає процедури, права громадян на відстрочку (ст. 23 Закону «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»), медичні огляди та можливості судового оскарження рішень ТЦК та СП.

Важливо розуміти семантичне навантаження терміну «примусова мобілізація» у міжнародній практиці та праві. Його використання доречне при кваліфікації злочинних дій окупаційної влади на тимчасово окупованих територіях, коли йдеться про примусове залучення цивільного населення до діяльності окупаційних адміністрацій або збройних формувань агресора. Примусова мобілізація – грубе порушення міжнародного гуманітарного права і може кваліфікуватися як воєнний злочин. У сучасному міжнародному праві воно тісно пов'язане з концепцією примусової праці та порушень прав людини в умовах окупації чи збройного конфлікту.

Детальніше за посиланням: <https://surl.luhpsnrko>

5. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

Нещодавно у Національній асоціації адвокатів України відбувся круглий стіл, присвячений формуванню конкурсної комісії з відбору членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів та новим законодавчим ініціативами. Захід, який привернув увагу народних обранців з профільних комітетів Верховної Ради, підняв чимало проблемних питань. Відповіді на них «ЗіБ» попросив одного із ключових учасників – спікера НААУ, голову Комітету **Олексія ШЕВЧУКА**.

– Олексію Анатолійовичу, чому сьогодні знову говорять про формування ВККС?

– Щоб зрозуміти поточну проблематику, потрібно повернутися до тих рішень, які поклали початок затяжному періоду паралічу кадрових процесів у судовій системі.

У жовтні 2019 року Верховна Рада внесла зміни до закону «Про судоустрій і статус суддів». Законом [№193-IX](#) щодо діяльності органів суддівського врядування достроково припинили повноваження всіх членів ВККС.

Наскільки я пам'ятаю, публічно це пояснювали необхідністю «очищення» судової системи від впливів і залежностей. Але за цим гаслом опинилася небезпечна правова лакуна: жодного нового складу ВККС сформовано не було. А вся система добору та оцінювання суддів зупинилася на невизначений час.

– Що поганого в участі міжнародних експертів?

– Їхня участь мала винятковий характер. Давайте пригадаємо засадничі принципи, закріплені у Конституції: народ є носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні (стаття 5), а держава є суверенною і незалежною (стаття 1).

Саме тому участь осіб, які не є громадянами України, в ухваленні рішень щодо формування українських державних органів повинна оцінюватися вкрай обережно й винятково в межах тимчасових і конкретно визначених повноважень.

Участь же міжнародних експертів не була безспірною з точки зору публічного права. В рішенні конкурсної комісії, яка формувала склад ВККС, саме голоси іноземців мали вирішальне значення. Тобто не громадяни України мали можливість визначати, хто отримає повноваження щодо добору суддів у нашій державі. Це безпрецедентна ситуація, яка, навіть за умови законного закріплення, не може бути нормою.

Важливо також відзначити, що жодна норма Конституції не передбачає участі іноземців у формуванні органів державної влади. Натомість рішення про включення міжнародних експертів було ухвалено законом, який має нижчу юридичну силу, ніж Основний Закон.

І хоча Конституційний Суд не розглядав питання відповідності таких норм Конституції, це не означає, що проблема відсутня. Це означає лише одне: політичне рішення не було предметом належного конституційного контролю.

Я переконаний, що ситуація, коли не громадяни України знову визначатимуть, хто саме отримає повноваження щодо добору суддів (делегування рішень у руки іноземців) прямо суперечитиме принципу державного суверенітету та нормам Конституції.

Проблема полягає не у відсутності закону чи процедур, а у невиконанні чинного закону органом, що мав би його гарантувати – Вищою радою правосуддя.

Відтак будь-яке оновлення закону, яке не усуває цю системну проблему, є маніпулятивним за суттю. Бо реальний фокус кризи зміщується – замість контролю за дотриманням закону пропонується вкотре його переписування.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/uacupn>

5. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

Обговорення Закону №4547-ІХ, який запроваджує адміністративну відповідальність за публічне ототожнення адвоката з клієнтом, перетворилося на конфлікт інтерпретацій, що створює ризик штучної поляризації між адвокатурою та медіа.

Аби зняти напругу, уникнути непорозумінь і напрацювати спільні, зрозумілі для всіх правила комунікації, Національна асоціація адвокатів України виступила з ініціативою створити спільну постійно діючу робочу групу з комунікації та медіації за участі представників адвокатури, медійних об'єднань і асоціацій.

У НААУ переконані - адвокати й журналісти не є опонентами. Обидві інституції однаково зацікавлені в тому, щоб кожен міг працювати професійно, без тиску, маніпуляцій та обмеження свободи слова. Адже Закон №4547-ІХ не забороняє критику чи суспільно важливі дискусії, а встановлює межі персоналізації та стигматизації адвокатів. Він опосередковано захищає і журналістів, наприклад, від необґрунтованих звинувачень у порушенні етики лише за факт висвітлення резонансних справ.

Пропозицію про утворення робочої групи направлено Національній спілці журналістів України, Національній асоціації медіа, Комісії з журналістської етики, Українському інституту розвитку медіа, Інституту масової інформації, Українському інституту медіа та комунікації, Інституту розвитку регіональної преси, Українській асоціації медіа бізнесу, Асоціації незалежних регіональних видавців України, Незалежній медійній раді, Internews Ukraine, Центру демократії та верховенства права.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/odjsbh>

29 вересня опубліковано статтю юрисконсульта НААУ **Віталія Федірко** на тему **“Заборона ототожнення адвоката з клієнтом: превентивний захід та професійна гарантія”**.

Адвокатура є ключовим елементом демократичної системи правосуддя, оскільки забезпечує реалізацію конституційного права кожного на захист. Водночас дедалі поширенішою стає небезпечна практика ототожнення адвокатів із їхніми клієнтами, що суперечить правовим стандартам і створює загрози незалежності професії, безпеці адвокатів та доступу громадян до правничої допомоги.

Ототожнення адвоката з клієнтом полягає у прирівнюванні захисника до підзахисного, ніби надання правничої допомоги означає підтримку дій чи позиції клієнта. Це проявляється у медійних ярликах, публічному тиску або спробах притягнути адвоката до відповідальності лише за факт здійснення захисту. Показовим є випадок у справі так званих «організаторів п'яних вечірок», коли адвоката публічно поставили в один ряд із підозрюваними, що викликало обґрунтоване обурення адвокатської спільноти.

Конституція України гарантує право кожного на професійну правничу допомогу та незалежність адвокатури, незалежно від характеру справи. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» прямо забороняє ототожнення адвоката з клієнтом і покладає на державу обов'язок запобігати таким практикам. Ці положення відповідають міжнародним стандартам ООН і Ради Європи, які забороняють будь-які форми тиску на адвокатів у зв'язку з виконанням ними професійних обов'язків.

5. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

Тривалий час ця заборона залишалася декларативною через відсутність відповідальності. Лише у 2025 році було ухвалено Закон №4547-IX, спрямований на запровадження реальних механізмів захисту гарантій адвокатської діяльності та усунення правового вакууму. Заборона ототожнення має превентивний характер і покликана запобігти дискредитації професії, тиску на адвокатів та обмеженню права на захист.

Заборона ототожнення адвокатів – це не корпоративний привілей, а гарантія для суспільства. Без неї неможлива ефективна правнича допомога та справедливий суд. Адвокат не є співучасником чи одностороннім клієнта – він є гарантом дотримання права і законності. Руйнування цієї межі підриває довіру до правосуддя та знецінює саме право на захист.

Ототожнення адвоката з клієнтом є небезпечною практикою, яка має безумовно засуджуватися як професійною спільнотою, так і державою, адже йдеться не лише про статус адвокатури, а про фундаментальне право кожного на справедливий суд.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lt/bdlcmd>

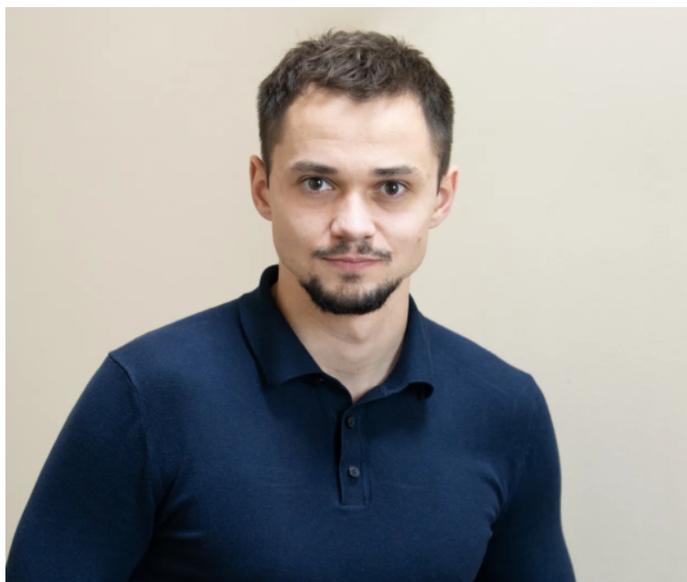
6 жовтня опубліковано статтю заступника голови Комітету **Дмитра Бузанова** на тему **«Ототожнення адвоката з клієнтом як спосіб маніпуляції громадською думкою»**.

В епоху інформаційних війн і поляризованого суспільства маніпуляція громадською думкою набуває все більш витончених форм. Одним із таких інструментів є ототожнення адвоката з клієнтом – прийом, який дозволяє дискредитувати не тільки захисника, а й всю систему правосуддя. Ця маніпуляція ґрунтується на логічних помилках, таких як «вина за асоціацією» (Guilt by Association) та аргумент *ad hominem* (апеляція до особи). У цій статті я продемонструю механізм цього прийому, його цілі, приклади з практики, включаю чи нещодавні законодавчі ініціативи в Україні, та способи протидії.

Суть омани: Роль адвоката проти громадської думки

У західній правовій традиції, включаючи українську, адвокат виступає як юридичний представник клієнта, а не його моральний поручитель. Його основне завдання – забезпечити право на справедливий судовий розгляд і захист, незалежно від громадської думки про винуватість клієнта. Професійна етика вимагає спиратися на закон, не стаючи співучасником дій клієнта і не поділяючи його переконань.

5. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

Однак у масовій свідомості цей принцип часто ігнорується. Громадськість, журналісти та активісти схильні ототожнювати адвоката з клієнтом:

якщо юрист захищає вбивцю, то нібито схвалює вбивство;

якщо представляє корупціонера – поділяє корупційні схеми.

Це не просто побутова омана, а потужний інструмент маніпуляції, що використовується для дискредитації захисника та його аргументів. Згідно із Законом України №4547-ІХ від 16 липня 2025 року (законопроект №12320), прийнятим в Верховною Радою України та запроваджуючим адміністративну відповідальність, який перебуває на підписі у Президента України «ототожнення адвоката з клієнтом» – будь-яка ідентифікація (асоціація, пов'язування) адвоката з клієнтом, з діяльністю чи вчинками його клієнта, що створює упереджене ставлення до адвоката, вказує на особисту причетність адвоката до справи клієнта, впливає на незалежний статус адвоката та/або чинить негативний тиск під час здійснення адвокатської діяльності, та/або порушує гарантії адвокатської діяльності, та/або перешкоджає реалізації прав адвоката, передбачених Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Порушення тягне за собою штраф від 600 до 800 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 10 200 до 13 600 гривень), а повторно – до 13 600 гривень.

«Ототожнення адвоката з клієнтом – старий, але ефективний трюк, що відволікає від суті справи», - адвокат Д. Бузанов.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lt/bbppap>

У публічних виступах адвокати часто зловживають складною термінологією, втрачаючи контакт із аудиторією. Відсутність навичок спілкування з медіа та громадськістю породжує комунікаційний розрив, який професіоналу потрібно навчитися долати.

Голова Комітету НААУ **Юрій Радзієвський** розповів про підвищення медійної грамотності адвокатів у черговому подкасті «Розмови в комітетах».

«Найбільш поширена помилка полягає в тому, що адвокати зловживають великою кількістю спеціальних юридичних термінів незрозумілих для журналістів і широкого загалу, використовують складні конструкції. І ніхто крім інших адвокатів в кращому випадку їх не розуміє», - пояснив очільник профільного комітету.

Ю.Радзієвський зізнався, що і сам на початку діяльності припускався помилок. «Я сварився, мені здавалось чомусь, що от якщо ми приберемо якусь спеціальну юридичну термінологію, то мій виступ дуже сильно втратить в професійному сенсі. Я казав: «Ви не розумієте, цього не можна чіпати», - розповів він. - Але от зараз після того, як пройшов час, я розібрався з цим питанням. Напевно, саме головне, що має знати адвокат при спілкуванні з медіа, - це яким чином правильно, доступно, в максимально простій формі доносити свої думки, ідеї».

Окремо він нагадав про етичні стандарти публічних коментарів: неухильне дотримання Правил адвокатської етики, заборона образливих чи нецензурних висловлювань, а також недопустимість невиправданої критики опонентів і колег.

Детальніше за посиланням: <https://surl.cc/cfbpwm>

5. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

Заява Комітету НААУ щодо маніпулятивного журналістського матеріалу, спрямованого на дискредитацію інституту адвокатури.

17 листопада на ресурсах «Радіо Свобода» було опубліковано матеріал редакції «Схеми» під назвою «Вітік документів: Кремль фінансує мережу адвокатів в Україні та сайти «про злочини київського режиму» під виглядом правової допомоги».

Після публікації до Комітету звернулися адвокати, прізвища яких фігурують у розслідуванні, із заявами про грубе викривлення фактів та маніпулятивну подачу інформації.

Комітет констатує: Журналіст С. С. Андрушко у своєму матеріалі вдається до системних маніпуляцій, викривлення фактів та провокативних дій, що мають на меті дискредитацію інституту адвокатури через окремих її представників.

Особливу небезпеку становить наратив, який просуває автор: начебто адвокати, які здійснюють захист у справах про державну зраду або публічно висвітлюють порушення прав людини під час мобілізації, можуть фінансуватися державою-агресором.

Такі припущення не ґрунтуються на жодних доказах, суперечать фундаментальним принципам адвокатської діяльності та створюють підґрунтя для безпідставного переслідування адвокатів за виконання їхніх професійних обов'язків.

Комітет рішуче засуджує методи роботи журналіста С.С. Андрушка та редакції «Схеми» видання «Радіо Свобода», які у даному матеріалі грубо порушили базові принципи журналістської етики.

Детальніше за посиланням: <https://surl.lu/idcthc>

17 листопада опубліковано статтю Голови Комітету **Юрія Радзівєвського** на тему **“Чому ототожнення адвоката з клієнтом підриває систему правосуддя: адвокат Юрій Радзівєвський”**.

Ототожнення адвоката з клієнтом є одним із найнебезпечніших викривлень у сприйнятті ролі захисника, яке особливо загострюється у резонансних справах. Приписування адвокату мотивів чи дій підзахисного підмінює правове розуміння емоціями, підриває змагальність процесу та ставить під загрозу право людини на справедливий суд.

На практиці така ідентифікація перетворюється на інструмент тиску: через негативний образ клієнта дискредитується адвокат, його професійний статус і гарантії діяльності. В умовах низької правової культури та агресивного медіасередовища адвоката нерідко подають як співучасника злочину, що призводить до репутаційних атак, погроз і фактичної небезпеки для виконання професійних обов'язків.

Наслідки мають системний характер: послаблюється інститут захисту, адвокати змушені обмежувати професійну активність, а суспільство втрачає ефективний механізм правничої допомоги. Попри пряму заборону ототожнення в національному законодавстві та міжнародних стандартах, відсутність дієвої відповідальності тривалий час робила ці норми декларативними.

У 2025 році законодавець запровадив адміністративну відповідальність за ототожнення адвоката з клієнтом, що стало спробою створити реальний механізм захисту гарантій адвокатської діяльності. Закон не обмежує свободу слова чи інформування про судові процеси, а спрямований виключно на протидію публічному тиску та підриву незалежності адвоката.

5. ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, КОМЕНТАРІ) ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІТЕТУ

Незалежна адвокатура є конституційною умовою справедливого правосуддя. Практика ототожнення адвоката з клієнтом підриває цю основу, шкодить змагальності процесу та не може мати місця у правовій державі.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/udobhy>

5 грудня опубліковано заяву Голови Комітету **Юрія Радзієвського** на тему **«Про «симптоми» української адвокатури: коли критика потребує кваліфікації»**.

21 листопада на сайті Дзеркало Тижня вийшов матеріал авторства Дар'ї Писаренко: «Сім болючих симптомів української адвокатури, яких більше не можна ігнорувати». В статті Д.Писаренко припускається маніпуляцій і спотворенню фактів, тому головою Комітету НААУ Юрієм Радзієвським був підготовлений матеріал з контраргументами.

Цей матеріал був направлений до видання «Дзеркало Тижня» в рамках надання права на відповідь, згідно з процедури, яка чітко визначена законодавством.

«Дзеркало Тижня» відмовилося публікувати матеріал на своєму сайті, пославшись на великий розмір наданого тексту, цитуємо: «медіа зобов'язане лише забезпечити пропорційне право на відповідь, але не зобов'язане розміщувати будь-які тексти за бажанням заявника. Публікація великого обсягу відповіді перетворює право на відповідь на інструмент тиску на медіа, що суперечить меті права та створює ризик зловживання».

Таким чином видання цілковито посилається на ЗУ «Про медіа» і вважає, що має право діяти в його межах. Натомість, як стало відомо з відповіді на запит НААУ до Національної ради з питань телебачення та радіомовлення – станом на 02.12.2025 в Реєстрі відсутні відомості про суб'єкта у сфері медіа з назвою «Дзеркало тижня» та доменним ім'ям <https://zn.ua/>.

Враховуючи вищенаведене і розуміючи, що «Дзеркало тижня» не є ані медіа, ані виданням, Комітет НААУ вважає, що продовжувати вимагати у сайту «Дзеркало тижня» реалізувати право на відповідь безглуздо.

У зв'язку з цим, повна аргументована відповідь голови Комітету Ю.Радзієвського викладається на сайті НААУ.

Детальніше за посиланням: <https://surl.li/sbghcw>

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

